

Votar o no votar, aquesta és la qüestió

¿Abstenció per majoria absoluta?

No votar és una de les opcions possibles en les eleccions autonòmiques del proper 15 de març. No votar és també una de les preocupacions dels partits polítics del Principat, que podrien veure com la majoria absoluta va a parar en mans d'aquells que no passen pel col·legi electoral.

Ho deia el president de la Generalitat de Catalunya el mateix dia que signava el decret de convocatòria de les quartes eleccions autonòmiques del Principat: "és un acte de normalitat democràtica que mai ha de convertir-se en rutina". Jordi Pujol expressava la seva confiança que el proper 15 de març "els ciutadans manifestaran amb responsabilitat la seva opinió en les urnes". Era una primera crida contra l'abstenció, veritable fantasma que plana sobre aquesta convocatòria. Els diferents grups polítics també han fet crides a la participació. Aquí tothom se la juga, sigui per interès de partit o per la pròpia credibilitat de la tasca que desenvolupen.

I és que tothom recorda el 40'5% d'abstenció de les passades autonòmiques,

rècord només superat per la convocatòria de les eleccions al Parlament Europeu. Les xifres demostren que les autonòmiques són les eleccions amb menys participació del Principat, després del cas esmentat. Mentre que l'abstenció se situa al voltant del 30-32% en les legislatives o municipals, en el cas que ens ocupa, no ha abaixat mai del 35%, incrementant-se cinc punts entre les autonòmiques del 84 (35,7%) i les del 88 (40,6%).

Les diferències de participació no obeixen a una sola causa, però sí que es pot trobar una explicació inicial. Joan Font, professor universitari i autor d'un estudi sobre l'abstenció titulat: *Som dos milions. Els abstencionistes a les eleccions al Parlament de Catalunya de 1988* publicat per la Fundació Bofill, ho explica

així: "La gent, malgrat estar distanciada de la política, sap per què serveix cada cosa. Madrid pren les decisions importants, el que fa el seu ajuntament també l'afecta. L'acció de govern de la Generalitat també li acaba arribant, però el Parlament té un paper secundari que no s'acaba de veure".

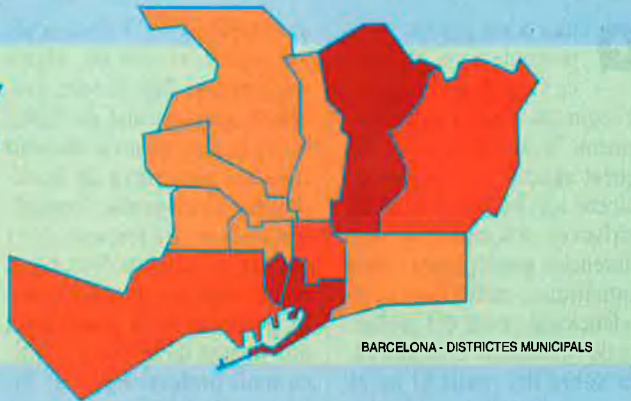
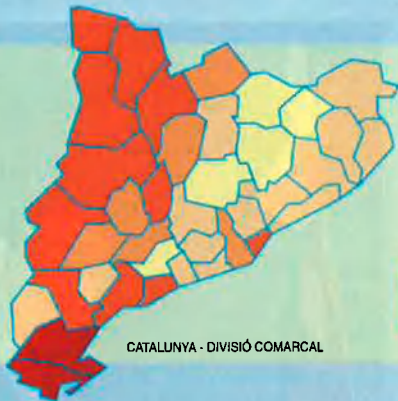
Enguany, lògicament, també tindrem campanya institucional a favor de la participació. L'objectiu de la campanya serà una vegada més "donar a conèixer als ciutadans que té el dret a vot i fomentar-lo", segons han explicat fons del departament de Governació. El pressupost serà de 125 milions, cinc més que l'any 88, però de moment no es coneixen més detalls perquè la campanya va estar sotmesa a concurs públic per a la seva adjudicació fins el passat 13 de gener i en

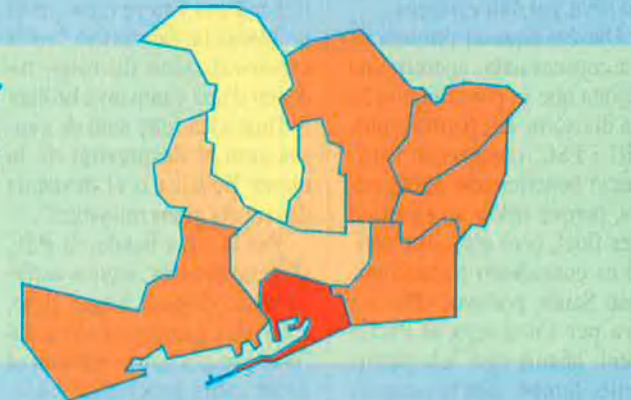
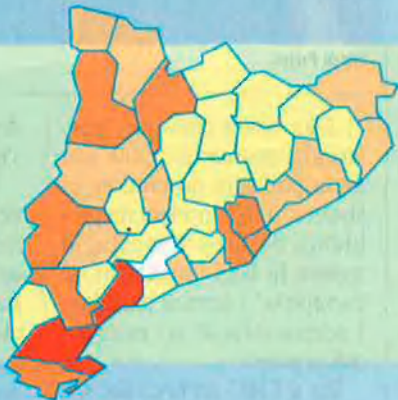
L'afluència de ciutadans als col·legis electorals tendeix a disminuir.

L'ABSTENCIÓ EN LES ELECCIONS AUTONÒMIQUES DEL PRINCIPAT

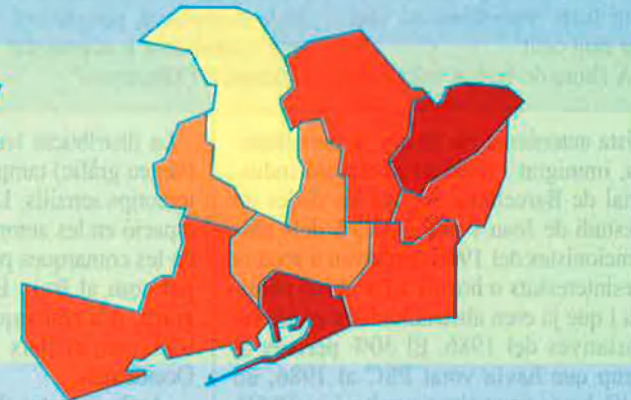
Parlament 1980

Parlament 1984

Parlament 1988

DADES: EQUIP DE SOCIOLOGIA ELECTORAL (UAB). GRÀFIC: VÍCTOR NAVARRO

aquests moments la junta de contractació està deliberant, segons les mateixes fonts.

El moment polític en què arriben aquestes eleccions fa témer de nou que l'abstenció pugui augmentar. La crisi de les ideologies, en el cas de les esquerres, el descrèdit de la classe política fruit de diverses acusacions de corrupció i del foc creuat poc elegant que sovint s'intercanvien, i unes primeres prediccions que avancen que difícilment hi haurà canvis, poden crear un exèrcit de desmotivats quantitativament important.

Segons Joan Font, les causes de l'abstenció no són úniques ni homogènies. En primer lloc, "hi ha un sector abstencionista molt constant, derivat d'una situació personal i social difícil". És aquell grup que en allò que no els afecta directament, com la política, no hi participa. En segon lloc, una segona causa seria el comportament de les institucions: "segons el seu funcionament, segons si estableixen una relació amb el ciutadà o no, poden fer variar l'abstenció". Finalment, una tercera causa afecta directament els partits: "tenen un paper clau, poden reflectir o

no els interessos de la població. Si no ho fan, perden credibilitat". Les campanyes electorals no són, en aquest sentit, decisives, "perquè la credibilitat es defineix al llarg del temps".

Fer un retrat robot de l'abstencionista autonòmic principatí és una tasca impossible. L'abstenció en les eleccions del 1988, quan se superà la barrera simbòlica del 40%, es repartí homogeniament pel conjunt de la societat catalana, independentment de l'origen social, territorial o la identificació nacional. Ja ha passat a la història allò que el clàssic abstencio-

Els partits polítics i l'abstenció

Quan a un polític se li pregunta a qui perjudica l'abstenció, és gairebé segur que respon automàticament: "a la democràcia". En aquest aspecte el consens és gairebé idíl·lic, superador de qualsevol discrepància. Les diferències ideològiques i programàtiques esdevenen menudències al costat del problema de l'abstenció. I és normal. Per sobre del partit hi ha el sistema, i davant d'una disfunció seva, cal unir esforços.

Darrere aquesta primera línia consensuada, apareix una segona que ja presenta una línia divisòria. Els partits grans, CiU i PSC, creuen que l'abstenció beneficia els partits petits, perquè ténen un electorat més fidel, però els petits també es consideren perjudicats. Joan Saura, portaveu d'Iniciativa per Catalunya al Parlament, afirma que "els partits petits també són mossegats per l'abstenció, perquè el votant fidel representa un tant per cent petit".

A l'hora de buscar solucions

al problema de l'abstenció, tothom té, si més no, algun suggeriment. Pere Esteve, president intersectorial de CDC, anuncia que la seva coalició farà una campanya de boca-orella i porta-porta, "basant-nos en la nostra força social" i amb la voluntat de "recuperar el missatge, no materialitzant-lo, perquè si no la gent adopta una imatge de la classe política molt professional, i es dilueixen les diferències". De tota manera Esteve creu que el problema de l'abstenció "no és electoral, sinó de fons, no depèn d'una campanya brillant o d'una idea feliç sinó de causes com el desprestigi de la classe política o el desencís davant els grans missatges".

Per la seva banda, el PSC s'ha compromès, segons explica el seu dirigent Xavier Soto, a fer una campanya electoral "neta i respectuosa, centrant el debat sobre programes i propostes, i deixant l'insult fora de la campanya, perquè només contribueix a augmentar el desencís i l'abstenció".

Jordi Pujol.

JORDI MOREIRA

Joan Saura creu que l'abstenció significa que "una part de la població no creu en el sistema" i la considera un problema de difícil resolució mentre hi hagi "situacions de corruptela" i mentre ciutadans i administració no estiguin més a prop.

Per a ERC, en boca del seu dirigent Jaume Rodri, la participació es genera "per la il·lusió que crees en la gent, presentant opcions clares i nítides,

perquè si no, la gent no s'hi pot adherir".

Cadascú hi diu la seva, sense diferenciar-se gaire. De moment, davant el proper 15 de març, CiU i PSC ja han pactat disminuir la despesa electoral, cosa que es traduirà en una menor agressivitat durant els dies de campanya. El ciutadà, gairebé convocat anualment a les urnes, pateix saturació.

P.M.

nista autòmic era de classe treballadora, immigrant i resident al cinturó industrial de Barcelona. Segons les dades de l'estudi de Joan Font, el 37,5% dels abstencionistes del 1988 pertanyen a sectors desinteressats o hostils a l'activitat pública i que ja eren abstencionistes en les legislatives del 1986. El 30% pertany al grup que havia votat PSC al 1986, un 14% havia votat altres partits, i un 18,5% pertany a un grup desideologitzat. Del grup del PSC un 7% es va abstenir per estar desmotivats a causa d'un resultat "cantat". Del grup dels altres partits, la majoria votaren PP o CDS el 1986 i al 1988, poc atrets pel candidat que presenta el seu partit, s'abstenen per donar continuïtat a la gestió de Pujol, que valoren positiva. També destaca el grup de votants de CiU del 86 que s'abstingueren el 88 confiats en la victòria de Pujol. Finalment, tres de cada vint votants del PSUC (Iniciativa) el 1986, optaren per l'abstenció, en aquest cas amb caràcter de protesta, aprofitant una convocatòria on la seva coalició tenia escasses possibilitats.

La distribució territorial de l'abstenció (vegeu gràfic) tampoc permet establir estereotips senzills. La caiguda de la participació en les autonòmiques es dona tant en les comarques perifèriques del Principat com al Baix Ebre o a l'Alta Ribagorça, o a comarques del cinturó industrial, com el Baix Llobregat o el Vallès Occidental.

Amb aquestes dades, buscar el retrat d'un únic abstencionista és impossible. Joan Font explica que "si bé es pot dir que el retrat s'acosta a l'obrer immigrant, aquest és només la minoria més gran dels abstencionistes. L'anàlisi del 1988 demostra que l'abstencionisme va molt més enllà i incorpora altres grups de fora de l'esquerra, grups desmotivats perquè tot està decidit o perquè estan confiats d'una victòria segura". Això explicaria, segons el mateix Font, els moviments socialistes anunciant pactes postelectorals per formar una nova majoria, "per no donar la cosa per tancada", o les crides de Jordi Pujol a votar "per evitar que la sensació de victòria segura faci que el seu

votant habitual es quedi a casa". Però per al mateix expert, no és que l'abstenció perjudiqui un o altre, ni grans ni petits: "si un partit no és capaç de mobilitzar les forces socials, és a causa dels seus propis errors i no a cap agent extern".

L'abstenció ha estat interpretada sovint com un símptoma de crisi o fracàs del sistema. Per a altres, abstenir-se és simplement i en certa manera vol dir normalitat. I per a alguns, abstenir-se és simplement un dret democràtic. Jordi Font creu que l'abstenció no implica directament crisi, sinó que denota que "hi ha problemes, sigui en el sistema de representació política, sigui en els seus intermediaris, els partits, però sense arribar posar-lo en dubte". De tota manera, en l'estudi adverteix del risc que l'abstencionisme autòmic passi de la convocatòria específica al sistema polític general. El proper 15 de març en tindrem una nova mostra. ¿Es quedarà la majoria absoluta fora de les urnes?

Pere Martí